

GAZDASÁGPOLITIKA II.

1

A költségvetés gazdaságpolitikai szerepe

- **Költségvetés** (központi költségvetés): a kormányzat pénzügyi terve, amely egy évre vonatkozóan meghatározza a központi kormányzat bevételeit és kiadásait.
- Az országgyűlés törvényben határozza meg.
- **Államháztartás:** A kormányzat egészének pénzügyi mérlege.
- Alrendszerei:
 - Központi költségvetés
 - Társadalombiztosítás
 - Elkülönített állami pénzalapok (pl. útalap, munkaerőpiaci alap)
- Helyi önkormányzatok pénzügyi mérlegei.

2

Az államháztartás szerkezete

Bevételek: 80-90%-ban kötelező befizetésekből
(adók, illetékek, járulékok)

10-20%-ban vegyes jellegű bevétel
(kamat, osztalék, technikai tételek)

Kiadások: többféle csoportosítás lehetséges:

- a.) ADMINISZTRATÍV
- b.) KÖZGAZDASÁGI
- c.) FUNKCIONÁLIS

3

Költségvetés és gazdaságpolitika

A központi költségvetés gazdaságpolitikai szerepe:

- Gazdasági ciklusok tompítása (konjunktúra politika)
- Erőforrások allokációja
- Jövedelmek átcsoportosítása (redisztribúció)

A költségvetés kialakításáról nagyrészt (75-80 %-ban) az országgyűlés dönt. Önálló döntési jogkörrel rendelkeznek az önkormányzatok, de ezek bevételének is jelentős része központi támogatásokból, átcsoportosításokból származik.

4

Adózás

Adók: az államháztartás által előírt olyan kötelező, befizetések az állampolgárok, jogi személyek és (itt élő) külföldiek részéről, amelyek a költségvetési kiadások fedezetéül szolgálnak.

Kialakításuk **gazdaságpolitikai** és **társadalompolitikai** célok figyelembevételével történik.

Adók befizetése ellenében a befizető számára az állammal szemben gyakorolható közvetlen jogok (ellenszolgáltatások) nem keletkeznek. A befizetés elmulasztása azonban szankciókat von maga után.

5

Az adók típusai

Társasági adó (társas vállalkozások
jövedelemadója)

Személyi jövedelemadó

Forgalmi adó és egyes termékekre kivetett ún.
fogyasztási v. jövedéki adók

Vagyon-, illetve tárgyi adók

Vámok

Társadalombiztosítási járulékok

6

Az adók csoportosítása

KÖZVETLEN ADÓK

Az adót az adó alanya fizeti, és a terheket is ő viseli.
Az adó fizető és az adóterhet viselő ugyanaz a személy

KÖZVETETT ADÓK

Az árban foglalt adót a vevő viseli, de az adót rendszerint az eladók számítják fel és fizetik be.
Az adó fizető és az adóterhet viselő különböző személy

7

Főbb adók néhány jellemzője 1.

Személyi jövedelemadó:

sávosan progresszív

Társasági adó: gazdasági társaságok nyeresége után fizetendő, lineáris adó

Vám- (és import) illeték: az importált áru értékét terhelő befizetés

8

Főbb adók néhány jellemzője 2.

Általános forgalmi adó: A végső felhasználót terhelő, közvetett. Visszaigényelhető viszonteladás, beruházás és export esetében.

Jövedéki és fogyasztási adó: néhány termékre kivetett, közvetett (termék)adó (pl. ital, dohány, kávé stb.)

Vagyoni adók: Szervezetek vagy egyének tiszta vagyonát, esetleg progresszív módon terhelő adó.

Mo-on jelenleg nem alkalmazzák. Helyette: tárgyi adók – vagyoni értékkel bíró tárgyak adója, pl. ház, föld, gépkocsi.

Társadalombiztosítási járulék: Bérarányos, nagyobb részben a munkáltató, kisebb részben a munkavállaló által fizetendő adó jellegű fizetési kötelezettség, amely a TB szolgáltatások fedezetéül szolgál.

9

A „jó” adórendszer

- **Igazságos, ill. arányos** (a gazdasági szereplők teherviselő képességük szerint eltérő adót fizessenek).
- **Nem torzítja** a termelési tényezők allokációját.
- **Stabilizáló** hatása érvényesüljön gazdasági ciklusok esetén.
- **Átlátható** az adóalanyok számára.
- **Egyszerű**, betartható és betartatható, beszédese pedig olcsó.

10

Stabilizációs (konjunktúra) politika

Eszközei a **monetáris és fiskális politika**. Ezek egyszerre érvényesülve egymás hatását erősíthetik, esetenként gyengíthetik.

Konkrét lépései lehetnek:

- a.) irányultságtól függően
 - bevétel változtatók
 - kiadás változtatók
- b.) működésüktől függően
 - automatikusak (progresszív adórendszer)
 - szabályhoz kötöttek („csengők”)
 - diszkrecionálisak (politikai döntésektől függő).

11

Allokációs politika 1.

A költségvetés allokációs szerepe: a termelési erőforrások újra elosztása egy olyan állapothoz képest, ami kizárólag a verseny, illetve a piaci szereplők döntései nyomán alakult volna ki (amikor a „láthatatlan kéz” szabályoz).

Megjelenési formái:

- 1.) **közjavak szolgáltatása** (pl. honvédelem, rendőrség, közoktatás, infrastruktúra stb.)
- 2.) **meritorikus* javak szolgáltatására irányuló kiadások**

*meritorikus javak: olyan szolgáltatások, amelyek fogyasztását a lakosság vagy annak egy része számára (pl. tanulók) a kormányzat „közérdeknek” tekinti, ezért ingyen, vagy nagy támogatással adja (mély szubvenció).
Ilyen például a közoktatás vagy köz-gyógyellátás.

12

Allokációs politika 2.

3.) növekedési és struktúrapolitikai célokat szolgáló kiadások

A költségvetés megkülönböztető elvonásokkal és támogatásokkal eltéríti az árakat illetve jövedelmeket attól a helyzettől, amit a piaci mechanizmus tisztán kialakítana.

Leggyakoribb beavatkozási indokok:

- Megtakarítás, befektetés ösztönzése a tartós növekedés érdekében (TL határ kifelé mozdítása!)
- Gazdasági struktúra befolyásolása egyes ágazatok, tevékenységek, régiók fejlődésének gyorsítására vagy problematikus folyamatok fékezésére, lassítására.

13

A támogatások főbb formái

- Export-ösztönzés
- Mezőgazdasági támogatások, intervenciók
- Elmaradott régiók támogatása
- Kis- és középvállalkozások támogatása
- Foglalkoztatás növeléséhez fűződő támogatás
- Környezetvédelmi támogatás

14

Redisztribúciós politika

Redisztribúció: az állam az adózással elvont pénz felett rendelkezési jogot szerez, majd annak újra elosztásával adminisztratív módon dönt. → az újraelosztás költségei
Az állam az elvont pénzt részben annak adja vissza, akitől elvette („transzfer-illúzió”).

A redisztribúció célja:

- A piacon kialakuló igazságtalan jövedelemkülönbségek enyhítése (méltányos jövedelemelosztás)
- Általános hozzáférés biztosítása a meritorikus javakhoz (oktatás, egészségügy, munkanélküli segély stb.)
- Esélyegyenlőség elősegítése
- Szociális biztonság és minimális életfeltételek biztosítása.

15

Jóléti politika

A költségvetési politika legfontosabb társadalompolitikai feladatai:

- Piaci jövedelemelosztás szélsőségeinek enyhítése
- Szegénység enyhítése
- Szociális biztonság erősítése, foglalkoztatottság elősegítése
- Esélyegyenlőtlenségek mérséklése
- Munkáltatói és munkavállalói jogok és kötelezettségek szabályozása

Beavatkozások jellege:

- rendszerszabályozás
- folyamatszabályozás

16

A jóléti szolgáltatások igénybevételét megszabó jogosultságok

- Állampolgársági jogosultság (pl. nyugdíj, családi pótlék)
- Munkaviszonyhoz fűződő jogosultság (meghatározott munkában töltött idő esetén)
- Társadalmi segély (alacsony jövedelem esetén)
- Társadalombiztosítás

17

Szolgáltatások tipikus formái

- Természetbeni ellátás (pl. oktatás, gyógyítás, munkaerő-piaci szolgáltatás)
- Pénzjuttatás, jövedelempótlás, transzfer (pl. nyugdíj, táppénz, segély, pótlék)
- Fogyasztói ártámogatás

18

A finanszírozás módjai

KÖZFINANSZÍROZÁS

- adókból táplálkozó támogatások,
- járulék fizetéséhez kötődő támogatások

MAGÁN-, illetve VEGYES FINANSZÍROZÁS

(iskolák, egészségügyi intézmények, otthonok)

Az intézmények költségeinek egy részét az érintettek viselik.

19

A jóléti politika három típusa

LIBERÁLIS

- Segélyezés rászorultsági alapon
- szerény mértékű társadalombiztosítás
- csekély mértékű redistribúció

KONZERVATÍV

- a szociális jogok többnyire osztályhoz és státuszhoz kapcsolódnak
- közepes mértékű redistribúció
- a jövedelem fenntartó programoknak leginkább státusz-konzerváló szerepük van

SZOCIÁLDEMOKRATA

- egyenlőségre való törekvés, nagyfokú redistribúció
- társadalmi alapjövedelmek biztosítása
- középosztályos társadalmi jelleg.

20

Társadalombiztosítás

A társadalom egészét érintő, közös és mérhető (biztosítható) kockázatokra terjed ki, mint pl. nyugdíj, egészség-, baleset- és munkanélküliségi biztosítás.

A finanszírozás elvileg a kockázat mértéke alapján kalkulálható járulékfizetésen alapul.

A TB rendszerekben a díjfizetés (járulék) és a szolgáltatás (járadék, természetbeni szolgáltatás) közötti kapcsolat többségében nem tisztán a biztosítási elvet követi, hanem szolidaritás-elvű, ezért redisztribúciót is megvalósít.

21

Nyugdíj rendszer

- Állami → „felosztó-kirovó”, az államháztartás része
- Magán (nyugdíjpénztárak) → tőkefedezeti (piaci elvű)
Garantálja az ekvivalenciát a járulék- és járadék fizetés között, mentes a szolidaritástól és a redisztribúciótól.
Nem része az államháztartásnak. A pénztárak aktív tőkepiaci szereplők.

22

Adóból finanszírozott szociális ellátások 1.

Méltányossági újraelosztási elven történő finanszírozás. A fizetési kötelezettség és az ellátás között nincs közvetlen kapcsolat.

Rendszerei:

- **Családsegítés**
(eltartottak számának figyelembevételével – legnagyobb részben családi pótlék)
- **Segélyezés**
(a költségvetés önálló tétele, megítélése egyedi elbírálást és vizsgálatot igényel. Jellemző formája a munkanélküli segély, a szociális segély és az időskori járadék)

23

Adóból finanszírozott szociális ellátások 2.

- **Gondozó hálózatok**
(pénzzel nem kompenzálható élethelyzetek megoldására, pl. fogyatékosok foglalkoztatása, alkoholisták gyógyítása, egyedülálló idős emberek ellátása stb.)
- **Lakásprogramok**
(lakhatást elősegítő kedvezmények meghatározott csoportok számára, pl. adók ill. kamatkedvezmények).

24

GAZDASÁGPOLITIKAI TRANSZFORMÁCIÓ KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPÁBAN a rendszerváltás után

25

Az átmenet gazdaságpolitikájának legfontosabb feladatai

- Privatizáció
- Versenyszabályozás
- Demonopolizáció, dereguláció
- Liberalizáció
- Bank- és pénzügyi rendszer átalakítása
- Költségvetési és államháztartási reform
- TB-reform, szociális háló átalakítása
- Valutakonvertibilitás megvalósítása

26

Az átmenet problémái

- A feladatok sorrendjének meghatározásakor el kell kerülni a vákuumokat, még hozzá oly módon, hogy az államnak később ne kelljen újra „visszanyúlni” az adott problémához (megfelelő ütemterv készítése)
- Nem lehet valamennyi állampolgár számára védőernyőt nyújtani, csak egy jól meghatározott, kisebb csoportnak.

27

Az átmenet sajátosságai Közép- és Kelet-Európa országában

- Kis- és nagyvállalati privatizáció
- Vállalati működés átalakítása
- Árliberalizáció
- Külkereskedelem és devizarendszer
- Versenypolitika
- Bankrendszer és kamatpolitika liberalizációja
- Értékpapír piacok, nem banki pénzügyi intézetek
- Külföldi beruházások jogi szabályozása

28

Az 1990-es évek gazdaságpolitikai dilemmái Magyarországon

- GDP 19%-os csökkenése az átalakulás első három évében
- Fogyasztás csökkenése 10%-kal
- Beruházás csökkenése 20%-kal
- Államháztartás hiánya: 9%
- Infláció 1991-ben: 35%
- Folyó fizetési mérleg hiánya: 9%
- Bruttó külföldi adósságállomány: 32 Mrd \$

29

Napjaink gazdaságpolitikai dilemmái Magyarországon

- Az éves növekedést figyelembe véve (<4%) minimum 30 év a felzárkózásig
- Lakossági megtakarítások csökkenése ('90-es évek közepén a GDP 5 -10 %-a, 2003-tól: ± 0 %!)
- A beruházások finanszírozását csak külföldi hitelekből lehet megoldani \rightarrow adósság spirál
- Folyó fizetési mérleg hiánya: 9%
- Államháztartás hiánya (a GDP %-ában, évi átlag): 4,5%
- Államadósság: 18,5 Mrd \$ – a GDP 50-70 %-a

30

AZ EURÓPAI UNIÓ GAZDASÁGPOLITIKÁJA

31

Az európai integrációs folyamat kihívásai 1.

- Globalizáció
- Harmonizáció
- Folyamatos bővülés (csatlakozásokból adódó feladatok)
- Reformok

32

Az európai integrációs folyamat kihívásai 2.

Tendenciái:

- Az integrációnak van egy extenzív és egy intenzív vetülete
- A folyamatok következtében az országok politikai és gazdasági szuverenitása csökken, szűkül a nemzeti gazdaságpolitika arzenálja
- A Közösség feladatainak növekedésével megnő a kötelező befizetések mértéke

Az uniós gazdaságpolitika területei:

1. A nemzeti szinten is jelentkező feladatok egy részét az unió látja el (pl. EMU bevezetése után a monetáris politika)
2. Közösségi szintű feladatok, melyekben minden tagországnak részt kell vállalni (pl. területfejlesztés, agrár-környezetvédelem).

33

Integrációelméletek

Az integráció legáltalánosabb megfogalmazásban egyesülési folyamat, részeknek egésszé való összeolvadása, egyesülés, beilleszkedés, beolvasztás vagy hozzácsatolás.

Integrációelméleti iskolák:

- **Lineáris és neoliberais iskola** (legnagyobb szerepet az áruk és tényezők szabad áramlásának tulajdonít)
- **Munkamegosztás elméletek** (magas fokú, szervezett kooperáció, hatékony munkamegosztás)
- **Konfliktuselméleti iskola** (hatékony konfliktus kezelés)
- **Dirigista elmélet** (az integráció az optimális gazdaságpolitika kialakításának eszköze. Állami szerep hangsúlyozása!)
- **Funkcionalisták** (az integráció a célok és funkciók hatékonyabb megvalósításának lehetősége)

34

Integrációs formák

1. Preferenciális vámövezet (kereskedelmi kedvezmények a tagok között – „laza integráció”)
2. Szabad kereskedelmi övezet (az előzőnél jelentősebb kedvezmények, liberalizált kereskedelem, pl. EFTA)
3. Vámunió (közös külső vámok és külkereskedelmi politika)
4. Közös piac (a fentiekén túl a termelési tényezők áramlásának liberalizációja)
5. Gazdasági unió (gazdaságpolitikák teljes integrációja monetáris unióval, vagyis közös pénzzel)
6. Politikai unió (közös kormányzás, közös bíraskodás stb.)

35

Az EU intézményrendszere 1.

Az EU intézményi kereteit három szövetség alakította ki:

- Montánunió
- EGK
- Euratom

Döntéshozó szervek:

- Európai Tanács
- Miniszterek tanácsa
- Európai Bizottság
- Európai parlament

36

Az EU intézményrendszere 2.

EURÓPAI TANÁCS

- 1975. óta működik
- A tagországok állam- és kormányfőiből áll
- Az Európai Unió legfontosabb döntéshozó szerve
- Évente kétszer ülésezik

MINISZTEREK TANÁCSA

- Jogilag a Közösség döntéshozó szerve, végrehajtó hatalommal is felruházva
- Tagjai a tagországok külügyminiszterei és a szakminiszterek
- A végső döntéshozatal előtt konzultál a parlamenttel
- Az egyes országok eltérő szavazati súllyal rendelkeznek.

37

Az EU intézményrendszere 3.

EURÓPAI BIZOTTSÁG

- Nemzetek felett álló, független döntéshozatali és végrehajtó szerv
- Feladata a döntések előkészítése, javaslattevés, a rendelkezések végrehajtásának biztosítása
- Közösségi érdekeket védelmez: „a Szerződés őre”

EURÓPAI PARLAMENT

- Pártpolitikai szinten rendeződik
- Véleményező és ellenőrző szerep a közösségi intézményrendszerben
- Bizottság elnökének és tagjainak jóváhagyása

38

Foglalkoztatáspolitikai az EU-ban

Alapelvek:

- Munkavállalók szabad áramlása
- Nők és férfiak azonos bérezése
- Vállalkozáshoz való jog
- Munkahelyteremtés, munkaerő mobilitás elősegítése (ESA)
- Fiatalok átképzésének, elhelyezkedésének elősegítése

Cél az egyes tagországok szociálpolitikájának összehangolása (sok helyen problémákba és ellenérdekbe ütközik)

39

Versenypolitika az EU-ban 1.

A verseny fenntartása gazdaságpolitikai funkció.

A versennyel összefüggő szabályozások az EU-ban két csoportra oszthatók:

1. Vállalatokra vonatkozó versenyszabályok

Versenykorlátozó megállapodások kezelése

- horizontális és vertikális kartelek
- termelés vagy technológiai fejlesztés korlátozása
- árucikkek együttes visszatartása a piacról (bojkott)
- diszkrimináció, árukapcsolási kikötések

Domináns piaci helyzettel való visszaélés

- monopol irányba mozdító fúziók

40

Versenypolitika az EU-ban 2.

2. Tagállamokra vonatkozó főbb versenyszabályok

Az állam piaci jelenléte háromféle lehet:

TULAJDONOS

Itt fennáll a veszély, hogy hatalmánál fogva kedvezményeket nyújt saját vállalatának, ezzel nem csak a hazai magáncégek, hanem a külföldi versenytársak érdekeit is sérti.

MEGRENDELŐ

A közbeszerzések jelentős súllyal bírnak egy ország gazdaságán belül. A Római Szerződés diszkrimináció ellenes rendelkezéseinek megfelelően kell(ene) kiírni a pályázatokat. Külföldiek azonban ritkán nyerik el ezeket (nemzeti prioritások)

41

Versenypolitika az EU-ban 3.

TÁMOGATÓ

Egyes piaci szereplők kiemelt támogatása előfordulhat a külgazdasági pozíció erősítése érdekében. Ilyen például a csúcstechnológiát előállító cégek, kutató-fejlesztő központok túlzott támogatása, ami versenyt torzító hatással bír.

42

Az EU ipar- illetve struktúrapolitikája

- Technológiai elmaradás az USA-val és Japánnal szemben
- Pozitív struktúrapolitika csak az 1980-as évektől (hatékonyság növekedés, modernizáció)
- Reformok akadályozása – ellenérdekelt csoportok
- Jelentős hátrány a húzóágazatokban (pl. informatika) a piaci részesedés és fejlettségi szint tekintetében.

43

Az EU regionális politikája

Főbb feladatai:

- Egyes régiók közötti eltérések, a megkésett fejlődésből adódó esélykülönbségek mérséklése
- Összehangolt nemzeti, közösségi gazdaságpolitika és strukturális eszközök kialakítása
- A Közösség különböző pénzügyi forrásainak koordinálása a hatékony regionális politika érdekében

44

A bővítések hatása az EU teljesítőképességére

Bővítés	Terület növekedés %	Népesség növekedés %	GDP növekedés %	GDP/fő változása %	Változás EU6=100 %
EU6 – EU9	31	32	29	-3	97
EU9 – EU12	48	22	15	-6	91
EU12 – EU15	43	11	8	-3	89
EU15 – EU25	34	29	9	-16	75

45

Kedvezményezett térségek és támogatott célkitűzések 1.

1. Célkitűzés: Gazdaságilag elmaradott régiók fejlődésének és szerkezeti átalakításának elősegítése

- Elmaradott régiók, ahol az egy főre eső GDP nem éri el az uniós átlag 75%-át
- Finnország és Svédország gyéren lakott (8fő/km²-nél alacsonyabb népsűrűségű régiók)
- Távol eső régiók, mint Kanári szigetek, Azori szigetek, Madeira.

46

Kedvezményezett térségek és támogatott célkitűzések 2.

2. Célkitűzés: Strukturális nehézségekkel küzdő térségek gazdasági és társadalmi szerkezetváltásának támogatása

- Ipari térségek
- Vidéki térségek (agrárvidékek)
- Halászatától függő térségek
- Nehézségekkel küzdő városi körzetek ahol jellemző a hagyományos tevékenységek hanyatlása és átmeneti támogatás szükséges.

47

Kedvezményezett térségek és támogatott célkitűzések 3.

3. Célkitűzés: Az oktatási, képzési és foglalkoztatási rendszerek modernizációjának támogatása

- Oktatási, szakképzési és foglalkoztatási intézmények fejlesztése és korszerűsítése
- Munkanélküliség leküzdése
- Munkaerő piaci alkalmazkodás elősegítése

48

Közösségi kezdeményezések

INTERREG III.	határokon átnyúló, országok és régiók közötti együttműködést támogató program
LEADER+	vidékfejlesztési kezdeményezések támogatása
URBAN	legjelentősebb városok válság sújtotta negyedeinek helyreállítását előirányozó program
EQUAL	munkaerő piaci esélyegyenlőtlenség és diszkrimináció felszámolására irányuló kezdeményezés

49

Strukturális Alapok 1.

Az EU regionális politikájának pénzügyi eszközei

1. Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERDF)

1975 óta működő pénzügyi alap.

Feladatai:

- A gazdasági és társadalmi kohézió támogatása
- Infrastrukturális és munkahelyteremtő beruházások támogatása
- Innovációs társadalom fejlesztése
- Idegenforgalmi és kulturális befektetések
- Határokon átnyúló együttműködések támogatása
- SME-k támogatása

50

Strukturális Alapok 2.

2. Európai Szociális Alap (ESA)

1960. óta működő pénzügyi alap

Feladata:

- Foglalkoztatottság fenntartása
- Szakmai átképzés támogatása
- Munkahelyteremtő konstrukciók támogatása
- Hátrányos helyzetű csoportok támogatása
- Humán erőforrás komplex fejlesztése

51

Strukturális Alapok 3.

3. Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap (EAGGF)

1962. óta működő pénzügyi alap

Feladata:

- Agrárstruktúra korszerűsítése
- Fiatal gazdálkodók támogatása
- Agrár-környezetvédelem előmozdítása
- Vidékfejlesztés támogatása
- Falusi turizmus, ökoturizmus támogatása
- Mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének fejlesztése

52

Strukturális Alapok 4.

4. Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz (FIFG)

1994. óta működő pénzügyi alap

Feladatai:

- Összefoglalja a halászatban érdekelt térségek szerkezetváltását támogató pénzügyi eszközöket
- Támogatja a csökkenő halászati tevékenység miatt kevesebb bevételhez jutó térségek gazdaságának szerkezetátalakítását és diverzifikálását
- Elősegíti a halászati szektor életképességének javítását
- Támogatja a halászati termékek feldolgozottsági szintjének növelését

53

Kohéziós Alap

Nem tartozik a Strukturális Alapok közé. Célja a legkevésbé fejlett tagországok felzárkóztatása. Országos szintű kategória!

Főbb területei:

- Környezetvédelem
- Transz-európai közlekedés
- EMU-ra való felkészítés

Jogosult országok: ahol az egy főre eső GDP értéke az uniós átlag 90%-a alatt van.

54

Az EU agrárpolitikája (CAP)

A CAP eredeti céljai:

- A mezőgazdasági termelés növelése
- A mezőgazdasági lakosság számára méltányos, társadalmilag elfogadható jövedelem és életszínvonal megteremtése
- Az agrárpiac stabilizálása
- Az élelmiszer-ellátás biztosításának garantálása
- Fogyasztói igények méltányos áron történő kielégítése

55

A célok érdekében végrehajtott intézkedések

Ártámogatás	- minél többet termelt a gazdálkodó, annál nagyobb támogatás
Intervenció	- állami felvásárlás a piaci ár meghatározott szint alá csökkenése esetén (minimált ár)
Exporttámogatás	- kereskedőknek támogatás az állami készleteknek a Közösség határán kívül történő értékesítéséhez
Importlefölözés	- a közösségi piaci árnál alacsonyabb világpiaci áron kínált import termékeket terhelő illeték. A behozott termék ára a közösségi ár szintjére nőtt.

56

Az intézkedések következményei:

- Óriási túltermelés
- Nemzetközi feszültségek a tisztességtelen verseny miatt (exportszubszidió, importlefölözés)
- Komoly környezeti problémák az iparszerű, intenzív termelés következtében

A reformok elkerülhetetlenné váltak.

57

A CAP reformok (1992, 1999, 2003.) eredménye:

- A CAP „két lábra állítása”: vidékfejlesztés, mint a Közös Agrárpolitika „második pillére”
- Intervenciós árak csökkenése
- Közvetlen – terület alapú támogatások
- Moduláció – támogatások átcsoportosítása vidékfejlesztési és agár-környezetgazdálkodási programokba
- Kölcsönös megfeleltetés (Cross Compliance) – a közvetlen támogatások kifizetése alapvető környezetvédelmi kötelezettségek teljesítéséhez kötődik
- „Nemzeti Boríték” –a közösségi támogatások kiegészítésének lehetősége nemzeti költségvetésből.

58

Köszönöm a figyelmet!

59